

Súd: Okresný súd Prešov
Spisová značka: 13C/24/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8120204189
Dátum vydania rozhodnutia: 15. 06. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Peter Revický
ECLI: ECLI:SK:OSPO:2021:8120204189.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Prešov sudcom Mgr. Petrom Revickým v právnej veci žalobcov: X. S.. Y. H., J.. XX.X.XXXX, Z. X, XXXXX K., M. X. M. H.Á., J.. XX.X.XXXX, Z. X, XXXXX K., oboch zastúpených JUDr. Jánom Tkáčom, advokátom, Hrnčiarska 29, 040 01 Košice, proti žalovaným: X. Z. G., J.. X.X.XXXX, Z. X, XXX XX K., M. X. S. G., J.. X.X.XXXX, Z. X, XXX XX K., obom zastúpeným JUDr. Milošom Hnatom, advokátom, Tkáčska 2, 080 01 Prešov, o určenie povinnosti žalovaného podľa § 127 ods. 1 Občianskeho zákonníka, takto

rozhodol:

Žalobu zamietá.

Žalovaný v 1. rade a žalovaná v 2. rade majú nárok voči žalobkyni v 1. rade a v 2. rade na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, ktoré sú im žalobkyňa v 1. rade a žalobkyňa v 2. rade povinné nahradiť spoločne a nerozdielne, a o ktorých výške rozhodne súd po právoplatnosti tohto rozsudku samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

odôvodnenie:

1. Žalobou doručenou súdu 6.4.2020 sa žalobkyne domáhali, aby súd vydal rozsudok, ktorým určí žalovanému v 1. rade a žalovanému v 2. rade ako aj ktorejkoľvek tretej osobe povinnosť zdržať sa užívania udiarne - krbu postavenej na pozemku K.. Č.. H. U. XXXX/XX.

2. Žalobu odôvodnili tým, že žalobkyňa v 1. rade je podielovým spoluvlastníkom nehnuteľností zapísaných na X. Č.. XXXX K. H.. Ú.. K. v spoluvlastníckom podiele 9/10-ín, a to pozemku parc. č. H. U. XXXX/XXX 0 výmere 437 m², druh pozemku orná pôda, pozemku parc. č. H. U. XXXX/XXX 0 výmere 87 m², druh pozemku zastavaná plocha a nádvorie a stavby rodinného domu N.. Č.. XXXX, H. Z. K. J. K. K.. Č.. H. U. XXXX/XXX, v ktorom má trvalý pobyt. Ďalším podielovým spoluvlastníkom nehnuteľností v 1 /10ine je pani S.. N. K.. Žalovaný v 1. rade a žalovaná v 2. rade sú bezpodielovými spoluvlastníkmi manželov nehnuteľností zapísaných na X. Č.. XXXX K. H.. Ú.. K., M. Y. K. K.. Č.. H. U. XXXX/XX o výmere 388 m², druh pozemku orná pôda, pozemku parc. Č.. H. U. XXXX/XXX o výmere 137 m², druh pozemku zastavaná plocha a nádvorie a stavby rodinného domu súp. č. XXXX, ktorá je postavená na pozemku K.. Č.. H. U. XXXX/XXX.

3. Žalobkyne uviedli, že nehnuteľnosti oboch sporových strán sa nachádzajú v svahovitej lokalite, zle odvetranej kotline známej ako Š.. Jedná sa o viacero ulíc, ktoré boli v minulosti vybudované a domy postavené vo svahu. Jednotlivé záhrady na seba priamo nadväzujú a vzhľadom na to, že sú situované v teréne, má to za následok zlé prúdenie vzduchu, stekanie vody zo susedných pozemkov a imisie pohľadmi na nižšie položené nehnuteľnosti s tým, že nehnuteľnosti žalobcov sa nachádzajú v priamej úrovni pod nehnuteľnosťami žalovaných. Ďalej uviedli, že žalovaní sú vlastníkami drobnej stavby, ktorá nie je zapísaná v katastri nehnuteľností, je využívaná najmä na údenie, a žalovaný v 1. rade ju v

odvolaní k neodkladnému opatreniu označil ako krb s udiarňou (ďalej len „udiareň“). Táto stavba bola postavená bez povolenia, bez projektovej dokumentácie v minulosti vlastníkmi pozemku a je nimi hojne využívaná. Udiareň je umiestnená na hranici pozemkov, teda vo výške okien žalobcov, a má komín, ktorý sa nachádza vo výške cca 3 m od úrovne pozemku, teda vo výške okien žalobcov. Pri používaní tejto stavby dochádza k tvorbe spalín a dymu, ktoré neúnosne obťažujú žalobcov, zamorujú pozemky a stavbu v ich vlastníctve, znemožňujú tak normálny život ako aj právo žalobcov na zdravé životné prostredie. Žalobcovia trpia navyše vážnymi zdravotnými problémami, ktoré takto znečistené ovzdušie zhoršujú s tým, že dym vznikajúci pri spaľovaní resp. údení obsahuje veľké množstvo škodlivých látok.

4. Ďalej žalobkyne uviedli, že žalobkyňa v 1. rade je osobou s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom, pokles pracovnej schopnosti bol posudkovým lekárom Sociálnej poisťovne dňa 06.10.2015 určený na 75 % a bola z tohto dôvodu naďalej od roku 2006 priznaná úplná trvalá invalidita. Jedná sa najmä o diagnostikovanú ťažkú formu kombinovaného variabilného F. s extrémne nízkymi hodnotami CD4+ aj F. F. U., K.Ú. N. N. P. L. N. S. I. L. Č. K. K. I. J. K. K., čo koreluje s opakovanými RTG pľúcnyimi nálezmi pozápalovej adhézie na ľavej bránici s progresiou prieduškového astmy- chronickým zápalovým ochorením dýchacích ciest sprevádzané dráždivým a záchvatovitým kašľom s dušnosťou a N. V. G. Q.- G., Č. Z. K. Q. N., N. I. K. Ľ. M. N., H. Z. P. V. D. O. U. M. E. výrazne narušená na podklade primárneho imunodeficitu s dlhodobou nepriaznivým stavom s progresiou klinických symptómov aj laboratórnych výsledkov (k čomu žalobkyne poukázali na lekársku správu S.. M. N. zo dňa 16.5.2019) s tým, že z tejto správy podľa žalobkyň jednoznačne vyplýva, že už v auguste 2017 bol dôrazne odporúčaný nulový kontakt so splodinami a eliminácia karcinogénnych zdrojov- udiarne a krbu na grilovanie z bezprostrednej blízkosti domu. Pre vedecky dokázaný obsah karcinogénnych, toxických a mutagénnych látok v splodinách vysokoriziková pacientka žalobkyňa v 1. rade nemôže prichádzať do žiadneho kontaktu (pozn. súdu: zrejme so splodinami). Z ďalšej lekárskej správy zo dňa 09.03.2018 podľa žalobkyň vyplýva, že žalobkyňa v 1. rade bola nútená navštíviť lekára s akútnymi symptómami ako zimnica, triaška, pálenie a opuch slizníc, opuch očí, slzenie, kýchanie, dráždivý kašeľ, vysoký krvný tlak s tým, že príčinou týchto problémov bol kontakt s dymom od susedov - žalovaných.

5. Podľa žalobkyň v súlade s predloženou zdravotnou dokumentáciou je žalobkyňa v 1. rade osobou s vysokým rizikom zhoršenia zdravotného stavu a ohrozením života v prípade kontaktu so splodinami. Ošetrojúci lekár-imunológ v lekárskej správe konštatoval, že žalobkyňa v 1. rade nemôže byť vystavená žiadnemu kontaktu so splodinami, karcinogénnymi, toxickými a mutagénnymi chemickými kontaminantmi, ktoré sú práve produkované pri používaní udiarne žalovaným alebo tretími osobami. Z lekárskej správy a potreby akútnych riešení zhoršeného zdravotného stavu podľa žalobkyň jednoznačne vyplýva, že poškodenie zdravia a zhoršujúci sa stav má priamu súvislosť s produkovanými splodinami. Žalobkyňa v 2. rade je osobou po náročnej niekoľkohodinovej operácii vo Východoslovenskom ústave srdcových a cievnych chorôb a.s. Jednalo sa o niekoľkohodinovú operáciu srdca - revaskularizáciu, ktorá sa udiala v roku 2016, a do dnešného dňa trpí viacerými pooperačnými komplikáciami, v dôsledku ktorých je osobou s ťažkým zdravotným postihnutím, je odkázaná na opatrovanie, a jej opatrovateľom je žalobkyňa v 1. rade.

6. Žalobkyne uzavreli, že stavba udiarne je osadená na hranici pozemkov parc. č. H. U. XXXX/XX M. H. U. XXXX/XXX, a na vybudovanie tejto stavby nikdy nedali žalovaným súhlas. Z lekárskej správy je podľa žalobkyň zrejme, že priamy vplyv na zdravotný stav žalobkyne v 1. rade majú vysokonegatívny až životohrožujúci práve splodiny. Spaľovanie dreva zahŕňa celý rad fyzikálnych a chemických pochodov, pri ktorých prebiehajú súčasne chemické reakcie jednotlivých horľavých zložiek dreva s kyslíkom pri vysokej teplote, pričom chemicky viazaná energia sa mení na teplo a na vedľajšie produkty spaľovania (spaliny a popoloviny). Oxidácia horľavých zložiek najčastejšie prebieha s kyslíkom z atmosférického vzduchu. Dokonalé spaľovanie si vyžaduje správne množstvo privádzaného vzduchu. Pri nedostatočnom prísune vzduchu sa vytvárajú podmienky pre nedokonalé spaľovanie, pri ktorom ostávajú v spalínach nevyužitú horľavé zložky a jeho produktom bývajú rôzne nebezpečné látky (oxid uhoľnatý, kyanovodík, metán, aromatické uhľovodíky a iné). Ak pri horení nie je zabezpečený dostatočný prívod množstva vzduchu, horenie je neúplné a vznikajúci dym, obsahujúci nespálený uhlík, je čierny. Tento proces je sprevádzaný aj charakteristickým zápachom a značným množstvom usadenín v komíne, ktoré môžu hroziť znovu zapálením. Nedokonalé spaľovanie sa deje práve v udiarni u žalobcov (pozn. súdu: zrejme mali na mysli u žalovaných). Vznikajúci dym obsahuje okrem ďalších preukázateľných škodlivín polycyklické aromatické uhľovodíky (PAU), ktoré WHO preukázateľne označilo a zaradilo do triedy 1 - karcinogénnych látok pre ľudí. Podľa nich je zrejme, že žaloba bola podaná dôvodne, nakoľko používaním udiarne a krbu

žalovanými a/alebo tretími osobami jej hrozí (v tomto prípade aj vzniká) škoda na zdraví a živote, ktoré odôvodňuje právo domáhať sa vhodného a primeraného opatrenia smerujúceho k odvráteniu hroziaceho nebezpečenstva.

7. Žalovaní vo svojom písomnom vyjadrení so žalobou nesúhlasili a žalobný návrh označili za bezdôvodný, ničím nepodložený, vo vzťahu k nim za šikanózne a v predloženej petícii aj za nevykonateľný, a žalobu navrhli zamietnuť. Uviedli, že predložené lekárske správy a všeobecné články o znečisťujúcich látkach nijakým spôsobom nepreukazujú príčinnú súvislosť so „stavbou udiarne“ vo vlastníctve žalovaných resp. prevádzkovaním takejto stavby žalovanými a údajným zdravotným stavom žalobkyň. Popreli tvrdenia žalobcov ohľadne hojného užívania tzv. „udiarne“ na svojom pozemku s tým, že túto stavbu užívali ako záhradný krb, pričom hranice sporových strán sa stretávajú iba v jednom bode, stavba záhradného kozuba a udiarne sa tam nachádza už niekoľko desiatok rokov, táto nepotrebovala a ani nepotrebuje nejaké osobitné povolenie, výška vyústenia komína je viac ako 6 metrov nad úrovňou pozemku, ktoré užíva žalobkyne, pričom žalovaní predmetný krb užívali príležitostne maximálne 2-3 krát do roka a to najmä v letných mesiacoch. Uviedli, že pri jeho užívaní vždy dbali na to, aby nedošlo k obmedzovaniu susedov a okolia, vždy používali suché drevo, pričom posledné cca 3 roky nebola predmetná stavba nikdy používaná ako udiareň, takým spôsobom, aby dochádzalo ku takým následkom ako je uvádzané v žalobnom návrhu. Z uvedeného dôvodu je podľa nich zavádzajúce tvrdenie žalobkyň ohľadne údajnej príčinnej súvislosti užívania predmetnej nehnuteľnosti žalovanými a ich zdravotného stavu vyplývajúcej z lekárskeho správ v r. 2018 a 2019 a ničím nepodloženom tvrdení o nedokonalom spaľovaní z predmetnej stavby vo vlastníctve žalovaných. Žalobný návrh označili za neodôvodnený a zjavne neprimeraný zásah do ich vlastníckeho práva na užívanie vlastného majetku, nakoľko príležitostným občasným užívaním záhradného krbu a udiarne zo strany žalovaných nemôže dôjsť k neprimeranosti vo vzťahu k žalobkyniam a ani k ich majetku a ani k ohrozeniu výkonu ich práv v zmysle ust. § 127 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

8. Žalovaný uviedli, že v období posledných rokov sú opakovane niekoľkokrát denne vystavovaný bezdôvodnému šikanovaniu z rôznych dôvodov zo strany žalobkyň a to bezdôvodným volaniami príslušníkov policajného zboru, mestskej polície, inšpektorátu životného prostredia, Okresného úradu Prešov, odbor všeobecnej vnútornej správy, pričom v žiadnom z týchto prípadov sa nepotvrdili tvrdenia a bezdôvodné sťažnosti žalobkyň, pričom tieto opakované incidenty majú neblahý vplyv na ich zdravie, keďže žalovaný v 1. rade má srdcové problémy a žalovaná v 2. rade problémy s mobilitou. Za účelom overenia týchto tvrdení navrhli prípadne vyžiadať si aj správy od uvedených inštitúcií ohľadne počtu a dôvodov opakovaných sťažností žalobkyň v 1. a 2. rade a spôsobu ich vyriešenia, pričom poukázali aj na petíciu ohľadom susedského spolunažívania, ktorá bola predložená Mestskému úradu v Prešove dňa 9.1.2020, a o veciach susedského spolunažívania a údajných neprimeraných zásahoch v predmetnej veci navrhli všeobecne (bez uvedenia konkrétne preukazovaných skutočností) vypočúť ako svedkov niektorých susedov.

9. V replike k uvedenému vyjadreniu žalovaných žalobkyne poukázali na to, že žalobu podali v súvislosti s neodkladným opatrením nariadeným uznesením Okresného súdu Prešov sp. zn. 9C/69/2019 zo dňa 23.12.2019 (ktorým súd žalovaným uložil povinnosť zdržať sa užívania a prevádzkovania stavby udiarne a zabrániť užívaniu a prevádzkovaniu stavby udiarne tretím osobám do právoplatného skončenia konania vo veci samej, a žalobkyniam uložil povinnosť podať proti žalovaným do 30 dní od právoplatnosti tohto uznesenia návrh na začatie konania o povinnosti zdržať sa užívania predmetnej stavby). Následne žalobkyne viedli skutočnosti o ich rôznych podnetoch iným orgánom (najmä štátneho stavebného dozoru) podaných v súvislosti s otázkami nelegálnosti a odstránenia stavieb udiarne žalovaných, a o (podľa žalobkyň) nesprávnom či nedostatočnom postupe týchto orgánov. Ďalej žalobkyne uviedli, že napriek právoplatnému a vykonateľnému súdному neodkladnému opatreniu na zákaz užívať a prevádzkovať nelegálnu udiareň žalovaní pokračovali v zadymovaní a obťažovaní karcinogénnym dymom pozemku s rodinným domom žalobcov z ďalšieho zdroja znečisťovania ovzdušia (pozn. súdu: čo však, ak by to aj bola pravda, s predmetom tohto sporu, ktorým je užívanie udiarne na K.. Č.. H. U. XXXX/XX, právne nijako nesúvisí). Žalobkyne ešte vyjadrili pochybnosti o dôveryhodnosti svedkov navrhnutých žalovanými tým, že svedkovia D.. G. M. S.. Y. sú v príbuzenskom vzťahu so žalovanými, a súčasne sú spoluvlastníkmi a prevádzkovateľmi nelegálneho krbu „otvoreného ohniska“ ako ďalšieho významného nelegálneho zdroja znečisťovania ovzdušia, voči ktorým sú na základe žalobcov od roku 2016 vedené viaceré konania na zákaz užívanie a prevádzkovania nelegálneho krbu, a svedkovia E.. A. M. Z.. A. sú bezprostrednými susedmi žalovaných, ktorí sami produkujú zdraviu škodlivé emisie,

teda sami sú znečisťovateľmi ovzdušia v blízkosti rodinného domu žalobcov a obťažujú neznesiteľným karcinogénnym dymom šíriacim sa do okolia z otvoreného ohniska a tzv. grilovania z ich pozemku, ktorý je cca 20 metrov od pozemku žalobcov, pričom tieto konkrétne osoby usporiadávajú (aj keď sporadicky) rôzne oslavy na dvore za domom, ktoré okrem výrazne obťažujúceho dymu šíriaceho sa do okolia sú vždy sprevádzané výrazným spevom početných prítomných v alkoholovom opojení, čo je žalobcami vnímané ako narušenie súkromia a pokojného stavu.

10. Žalobkyne uzavreli, že o susedskom spolunažívaní a neprimeraných zásahoch do súkromia žalobkýň a pokojného stavu, svedčia podľa nich viaceré oznámenia zo strany žalobcov (pozn. súdu: samotné oznámenia svedčia len o ich podaní, a nie o ich opodstatnenosti), o.i. pre zadymovanie bezprostredne susediaceho pozemku žalobcov s rodinným domom v mimoriadne svahovitom teréne z pohľadu rozptylu zdraviu škodlivých emisií vznikajúcich pri spaľovaní dreva, akejkolvek drevnej hmoty a záhradných odpadov (ktorých spaľovanie je zakázané). Žalobkyne uviedli, že od roku 2016 bolo nimi podaných viacero s vecou súvisiacich trestných oznámení, oznámení o zadymovaní z nelegálne udiarne aj porušovaní VZN Mesta Prešov, ktoré boli vždy zastavené v prospech žalovaných. Pre výrazne znečistené ovzdušie v mimoriadne nepriaznivom teréne z pohľadu rozptylu zdraviu škodlivých emisií (zle prevetraná kotlina s inverziami), pre významnú morbiditu (chorobnosť) a mortalitu (úmrtnosť) obyvateľov v husto osídlenej obytnej zóne naďalej pokračujú v každodennom boji za čisté a kvalitné ovzdušie v mestskej časti Prešov-Šidlovec, ktorý nikdy nevzdajú! Každodennou snahou žalobcov je docieľať „Obytné zóny bez karcinogénnych emisií z rôznych Malých zdrojov znečisťovania ovzdušia (MZZO)“ s vyhlásením plne plynofikovanej mestskej časti Prešov-Šidlovec v čo najkratšom čase za „NÍZKOEMISNÚ ZÓNU“. Ide o takmer štvorročný vyčerpávajúci intenzívny boj - pri podlomenom zdraví žalobcov! - s miestnou samosprávou, najmä „kompetentným“ orgánom ochrany ovzdušia a ďalších, ktorých povinnosťou je urobiť opatrenia na ochranu životného prostredia s dôrazom na kvalitu ovzdušia a podľa nariadení envirorezortu (MŽP SR) vo veci aktívne konať.

11. Na pojednávaní žalobkyne (prostredníctvom svojho právneho zástupcu) doplnili, že žiadajú, aby nemali objektívne žiaden dym, teda aby (dym) nemal žiaden vplyv na pozemok žalobkýň. Poukázali na to, že pozemok sa nachádza v zastavanej časti mesta, ďalej poukázali na všeobecne záväzné nariadenie Mesta Prešov zakazujúce spaľovať lístie a ďalší biologický odpad, a tiež na svoje ústavné právo na ochranu zdravia, ktoré síce, ako uviedli, môže byť v konflikte s právom na ochranu majetku, avšak v zmysle testu proporcionality vyššiu prednosť a ochranu by mala mať ochrana zdravia. Za primeranú mieru obťažovania dymom označili žiadnu.

12. Žalovaní na pojednávaní uviedli, že žaloba vyjadruje skôr subjektívny názor žalobkýň a ich vzťah k žalovaným. Poukázali na to, že v okolí je minimálne 10 až 12 domov, ktoré používajú či už krby alebo záhradné kozuby, no žaloba smeruje len voči nim, a že všeobecne záväzné nariadenie Mesta Prešov síce občanom zakazuje spaľovanie biologického odpadu, avšak v danom prípade sa v záhradnom kozube používalo výhradne suché palivové drevo na to určené. Namietli tiež, že tvrdenia uvedené v žalobe a prílohách sú veľmi všeobecné a nikde nie je uvedené v akej miere žalovaní obťažovali žalobkyne nad mieru primeranú pomerom.

13. Súd sa oboznámil so žalobou a všetkými prostriedkami procesného útoku a obrany, ktoré strany sporu počas konania uplatnili, vykonal dokazovanie všetkými predloženými listinnými dôkazmi, ktorých odpis bol stranám sporu v priebehu konania doručený (a preto ich na pojednávaní osobitne nečítal, viď § 204 CSP), a na základe zhodných (resp. nepopretých) tvrdení rozhodujúcich skutočností (§ 132 ods. 1, § 151 a § 186 ods. 2 CSP) a vykonaných dôkazov, zistil tento podstatný skutkový stav:

14. Medzi stranami nebolo sporné, že strany sporu sú vlastníkami a užívateľmi susedných pozemkov a stavieb tak, ako to žalobkyne opísali vo svojej žalobe, ďalej že na pozemku žalovaných v susedstve žalobcov sa nachádza krb s udiarňou, ktorý pri svojej prevádzke produkuje dym, a že vo všeobecnosti v podstate každý dym má pri svojom pôsobení nepriaznivé dôsledky na ľudský organizmus a jeho zdravie. Taktiež nebolo sporné, že žalobkyne majú v žalobe popísané zdravotné problémy, pre ktoré by sa nemali dostávať do kontaktu s dymom, a že na základe ich podnetov a sťažností (žalobkýň) bolo voči žalovaným v minulosti v súvislosti s umiestnením uvedeného krbu s udiarňou a jeho konkrétnou prevádzkou (v jednotlivých dňoch) od roku 2016 vedených viacero rôznych administratívnych konaní, ktorých výsledky sa však doposiaľ zatiaľ vždy skončili vždy v prospech žalovaných.

15. Všetky ostatné podstatné skutkové tvrdenia žalobkyň však, okrem toho že niektoré z nich boli aj zjavne všeobecné, boli medzi stranami sporné a v konaní preukázané neboli. Žalobkyne totiž síce tvrdili, že stavba krbu s udiarňou je využívaná najmä na údenie, že je žalovanými hojne využívaná (pozn. súdu: bez akejkolvek bližšej kvantifikácie), že pri používaní tejto stavby dochádza k tvorbe spalín a dymu, ktoré neúnosne obťažujú žalobcov, že pre kontakt s dymom od susedov (pozn. súdu: nebolo uvedené, či to malo byť práve v súvislosti s prevádzkou krbu s udiarňou žalovaných) bola žalobkyňa dňa 9.3.2018 nútená navštíviť lekára, a že nedokonalé spaľovanie sa deje práve v udiarni u žalobcov, žalovaní však tieto tvrdenia označili za všeobecné a v celom rozsahu popreli, a keďže žalobkyne na ich preukázanie žiadne dôkazy nenavrhlí (§ 185 ods. 2 in fine CSP), zákonom stanoveným postupom súdu (§ 215 ods. 2 CSP) zistené neboli, a súd ich do rozhodného skutkového stavu (§ 215 ods. 1 CSP) zisteného zákonom stanoveným postupom ani zahrnúť nemohol.

16. V súvislosti s eventuálnymi úvahami o ďalšom zisťovaní skutkového stavu nad rámec stranami dodaných skutkových tvrdení na vyšetrovacom princípe (v rozpore so zásadou prejednávajúcou), pre občasné zlé skúsenosti s právnym povedomím niektorých účastníkov súdnych konaní, súd už len pre úplnosť pripomína, že v konaní je viazaný žalobným návrhom a obranou, vrátane včas (v nich) uvedených tvrdení rozhodujúcich skutočností, ktoré ich vymedzujú, a dôkazov označených na ich preukázanie, a preto iný skutkový stav resp. iné konkrétne okolnosti a skutočnosti (vrátane ich kvantifikácie), než tie ktoré strany konania vymedzili včas (§ 153 a 154 CSP) uplatnenými prostriedkami procesného útoku a obrany, teda také ktoré žiadna zo strán určite a nezrozumiteľne netvrdila, a vo vzťahu ku ktorým žiadne konkrétne dôkazy nenavrhol, predmetom konania a posudzovania (a teda ani zisťovania a dokazovania) neboli a ani byť nemohli (§ 216 ods. 1 CSP a § 185 ods. 2 CSP). To samozrejme platí aj na prípadné ďalšie neprípustne oneskorené dodatočné dopĺňanie ďalších podstatných skutočností, resp. skutkových tvrdení (§ 153 ods. 1 v spojení s § 149 CSP), ktoré by v zmysle ust. § 140 ods. 2 CSP bolo zmenou žaloby, možnou len so súhlasom súdu a spravidla len vtedy, ak by sa tým doterajšie výsledky konania (§ 143 ods. 2 CSP) podstatne nezmenili (v odvolacom konaní dokonca absolútne neprípustnou, keďže podľa § 371 CSP meniť žalobu - ktorou je v zmysle ust. § 140 ods. 2 CSP i podstatná zmena alebo doplnenie rozhodujúcich skutočností tvrdných v žalobe - v odvolacom konaní nemožno), a ani iné novoty (doposiaľ neuplatnené prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, okrem niektorých výnimiek), v odvolacom konaní prípustné nie sú (§ 366 CSP).

17. Uvedené závery pritom vyplývajú aj z komentovanej odbornej literatúry, podľa ktorej „základnú procesnú povinnosť sporových strán predstavuje povinnosť substancovať všetky podstatné a rozhodujúce skutkové okolnosti, z ktorých vyvodzujú svoju procesnú taktiku (útok alebo obranu). V sociálnej koncepcii civilného procesu sa povinnosť tvrdenia prejavuje ako povinnosť pravdivo a úplne opísať všetky rozhodujúce skutkové okolnosti prípadu. Nedodržanie tejto povinnosti vedie k neuneseniu bremena tvrdenia v civilnom spore. Následkom je tak opätovne strata sporu pre neunesenie konkrétneho procesného bremena. Ak teda súd procesnú stranu „pristihne“ pri porušení povinnosti tvrdenia, je v rámci tzv. materiálneho vedenia sporu oprávnený a povinný k tejto skutočnosti prihliaďnúť a vyhodnotiť ju v komplexe s inými procesnými povinnosťami a bremenami pri rozhodovaní sporu. ... Súd teda in concreto prihliaďne i na nedodržanie procesnej povinnosti relevantne substancovať rozhodujúce skutkové tvrdenia (t.j. substancovať ich pravdivo a úplne)“ (in: Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 50). „Všeobecné, vágne a paušálne tvrdenia žalobcu neumožňujú súdu ich vecné preskúmanie a nie sú spôsobilé byť predmetom dokazovania. Takéto nesubstancované prejavy žalobcu súd v konaní legitímne opomenie a nevykonáva vo vzťahu k ich pravdivosti žiadne dokazovanie. ... žalovanému musí byť umožnené vyjadriť sa k všetkým tvrdným skutočnostiam a vykonaným dôkazom. Toto svoje právo nemôže žalovaný efektívne realizovať v prípade neurčitého skutkového tvrdenia, ktoré samo o sebe vylučuje vysvetlenie alebo relevantnú reakciu, pri zachovaní náležitej miery vecnosti a zrozumiteľnosti. Pokiaľ samotná žaloba nevykazuje vady, pre ktoré by ju súd odmietol v zmysle § 129 ods. 3 CSP, nie je osobitne procesne sankcionované to, že žalobca nedostatočne substancoval svoje skutkové tvrdenia, resp. že sú jeho skutkové tvrdenia neúplné alebo neurčité. Tieto okolnosti sa však prejavujú v ďalšom procesnom postupe súdu (napr. nevykonanie dôkazu, neúplne zistený skutkový stav a pod.) a v jeho konečnom rozhodnutí (zamietnutie žaloby, prípadne zastavenie konania), za čo nesie plnú zodpovednosť procesne neaktívny žalobca. V záujme jeho vlastného procesného úspechu vyžaduje sporové konanie od žalobcu adekvátnu mieru vigilancie a diligencie, teda bdlosti a dôslednosti“ (in: tamtiež, s. 670). „Primárne by všetky relevantné a rozhodujúce skutkové tvrdenia

žalobcu mali byť uvedené v žalobe a relevantné a rozhodujúce skutkové tvrdenia žalovaného v jeho vyjadrení k žalobe, resp. v replike a duplike (pozri § 167 a komentár k nemu). Súd môže dať stranám možnosť riadne splniť povinnosť tvrdenia a dôkaznú povinnosť aj dodatočne, tento postup je však na úvahe súdu ... Kruciálny rozdiel medzi sporom a mimosporom spočíva v tom, že zatiaľ čo v mimospore je zistenie všetkých podstatných skutočností povinnosťou súdu, a to dokonca bez ohľadu na (ne)aktivitu účastníkov konania (vyšetrovací princíp) a rozhodnutie vo veci samej možno vydať až vtedy, keď budú všetky relevantné skutočnosti zistené (princíp materiálnej pravdy), v klasickom spore (na tomto mieste odhliadneme od odlišností sporov s ochranou slabšej strany) je uvedenie a preukázanie relevantných skutočností povinnosťou a zodpovednosťou sporových strán za minimálnej procesnej aktivity súdu a vec je „zrelá“ na meritórne rozhodnutie nie až vtedy, keď boli všetky relevantné skutočnosti preukázané, ale už v momente, keď niektorá zo sporových strán prestala (resp. premeškala príležitosť) „posúvať“ spor k ďalším skutkovým zisteniam.“ Pokiaľ ide o rozsah skutkového základu meritórneho rozhodnutia v sporovom procese táto literatúra ďalej tiež uvádza, že „v klasickom sporovom konaní súd nevystupuje v pozícii aktívneho vyšetrovateľa, ale v pozícii arbitra, ktorý zistí skutkový stav len z komponentov (pozri aj ďalší výklad), ktoré do konania dodali sporové strany. Úlohou súdu teda nie je aktívne vyhľadávať skutkové zistenia a snažiť sa o poznanie „objektívnej“, či „materiálnej“ pravdy, ale zisťovať skutkový stav v miere primeranej procesnej aktivite sporových strán. Bez tejto aktivity strán súd v zisťovaní skutkového stavu nepokračuje - uzavrie proces skutkového základu pre meritórne rozhodnutie a vec rozhodne“ (tamtiež, s. 796).

18. V návrhovom konaní je výlučne na žalobcovi a jeho zodpovednosti čoho (akého práva) a na základe akých skutočností sa v súdnom konaní domáha. V zmysle ustanovenia § 132 ods. 1 CSP musí žalobca v žalobe uviesť pravdivé a úplné opísanie rozhodujúcich skutočností, ktoré odôvodňujú uplatnený nárok (povinnosť tvrdenia), teda vymedziť skutkové okolnosti, ktoré majú byť podkladom rozhodnutia, označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení (dôkazná povinnosť), a uviesť žalobný návrh. Žalobným návrhom je súd viazaný. Žalobca teda procesne zodpovedá za to čo a prečo žaluje, a za výber a formuláciu procesných prostriedkov. Je preto zásadne vecou toho, kto navrhuje začatie konania, aby žalobu prispôbil po stránke formulačnej a obsahovej § 132 ods. 1 CSP. Podľa § 132 ods. 2 CSP opísanie rozhodujúcich skutočností nemožno nahradiť odkazom na označené dôkazy. Podľa § 150 ods. 1 CSP strany majú povinnosť pravdivo a úplne uvádzať podstatné a rozhodujúce skutkové tvrdenia týkajúce sa sporu.

19. V sporovom konaní, ktoré je ovládané dispozičnou zásadou, platí, že súd je viazaný žalobou. Nárok uplatnený žalobou je charakterizovaný opísaním skutkových okolností, ktorými žalobca svoj nárok odôvodňuje, a skutkovým základom opísaným v žalobe v spojení so žalobným petitom je potom vymedzený základ nároku uplatneného žalobou, ktorý je predmetom konania. Rozhodujúcimi skutočnosťami sa rozumejú (všetky) údaje, ktoré sú celkovo nutné k tomu, aby bolo jasné, o čom a na akom základe má súd rozhodnúť, a ktoré, ak budú preukázané, umožňujú žalobe vyhovieť (porovnaj tiež napr. rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 23. januára 2002, sp. zn. 25 Cdo 643/2000, in Soubor rozhodnutí Nejvyššího soudu, nakladateľstvo C.H.Beck, zväzok 13, publ. pod označením C 962).

20. Rozsah nutných údajov, ktoré odôvodňujú uplatnený nárok čo do základu a výšky (bremeno tvrdenia), je pritom určovaný hypotézou právnej normy, ktorá sa má na daný právny vzťah resp. skutkový stav aplikovať.

21. Podľa čl. 13 ods. 1 Ústavy SR povinnosti možno ukladať (iba) zákonom alebo na základe zákona, v jeho medziach a pri zachovaní základných práv a slobôd, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 4, ktorá priamo zakladá práva a povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb, alebo nariadením vlády podľa čl. 120 ods. 2.

22. Podľa § 123 OZ vlastník je v medziach zákona oprávnený predmet svojho vlastníctva držať, užívať, požívať jeho plody a úžitky a nakladať s ním.

23. Podľa § 124 OZ všetci vlastníci majú rovnaké práva a povinnosti a poskytuje sa im rovnaká právna ochrana.

24. Podľa § 127 ods. 1 OZ vlastník veci sa musí zdržať všetkého, čím by nad mieru primeranú pomerom obťažoval iného alebo čím by vážne ohrozoval výkon jeho práv. Preto najmä nesmie ohroziť susedovu

stavbu alebo pozemok úpravami pozemku alebo úpravami stavby na ňom zriadenej bez toho, že by urobil dostatočné opatrenie na upevnenie stavby alebo pozemku, nesmie nad mieru primeranú pomerom obťažovať susedov hlukom, prachom, popolčekom, dymom, plynmi, parami, pachmi, pevnými a tekutými odpadmi, svetlom, tienením a vibráciami, nesmie nechať chované zvieratá vnikáť na susediaci pozemok a nešetrne, prípadne v nevhodnej ročnej dobe odstraňovať zo svojej pôdy korene stromu alebo odstraňovať vetvy stromu presahujúce na jeho pozemok.

25. V danom prípade sa žalobkyne domáhajú toho, aby súd upravil užívacie pomery strán sporu medzi susednými nehnuteľnosťami, ktoré sú v ich vlastníctve, resp. užívaní (§ 130 OZ), a to tak, aby rozhodol o povinnosti žalovaných zdržať sa (absolútne) užívania udiarne - krbu postavenej na pozemku K.. Č.. H. U. XXXX/XX vo vlastníctve žalovaných, a to s poukazom na to, že žalovaní ich pri jej užívaní obťažujú a obmedzujú dymom, a znemožňujú im tak údajne riadne užívanie ich (susednej) nehnuteľnosti.

26. Z uvedeného je teda zrejmé, že by malo ísť o kolíziu dvoch na sebe navzájom nezávislých práv, a to o ochranu žalobkýň ako vlastníkov resp. užívateľov jednej nehnuteľnosti proti takému výkonu vlastníckeho práva žalovaných ako vlastníkov druhej (susednej) nehnuteľnosti, ktorého dôsledky presahujú hranice vlastníckej veci a zasahujú do práv a oprávnených záujmov iných (susedov). Už na tomto mieste je však potrebné ale upozorniť na to, že vlastníci susediacich nehnuteľností majú v zásade vzájomne rovnaké postavenie (§ 2 ods. 2 OZ), a mali by sa preto pri výkone svojich práv aj navzájom rešpektovať a do určitej miery tolerovať, keďže výkon ich vlastníckych práv pri susedných nehnuteľnostiach sa pri ich užívaní navzájom (najmä v prípadoch menších nehnuteľností nachádzajúcich sa bezprostredne vedľa seba) prirodzene takmer vždy (viac či menej) ovplyvňuje, nakoľko vlastne každé užívanie nehnuteľnosti (vrátane obyčajného bývania resp. zdržiavania sa v nej, v ktorej jej vlastník resp. užívateľ napr. dýcha, kýcha, kašle, bežne rozpráva, počúva hudbu, konzumuje a popripade aj pripravuje rôzne pokrmy, chová zvieratá, prijíma návštevy, nehnuteľnosť pravidelne udržiava a pod.) ovplyvňuje (má vplyv) a tým aj obmedzuje a zasahuje do užívania susednej (cudzej) nehnuteľnosti. Výkon vlastníckeho práva preto okrem toho, že nesmie prekročiť zákonom stanovené medze, musí byť medzi vlastníkmi susedných nehnuteľností do určitej miery (v miere primeranej pomerom) celkom prirodzene aj navzájom tolerovaný a vyvážený.

27. „Tolerancia však nesmie byť zneužívaná v prospech jedného vlastníka na úkor ostatných vlastníkov susedných nehnuteľností. Vždy by malo ísť o určitú vzájomnú rovnováhu medzi výkonom vlastníckych práv, a to tým spôsobom, že vlastníci susediacich nehnuteľností navzájom voči sebe niečo strpia, zdržia sa nejakého konania alebo niečo vykonajú a to tak, aby predišli vzniku rozporov. Tzv. „reciprocita“ medzi vlastníkmi nesmie presiahnuť určitú hranicu, keď jeden z vlastníkov by bol v zjavnej nevýhode oproti tomu druhému. Mohlo by tak dochádzať k zneužívaniu vlastníckeho práva na ujmu práv iných vlastníkov, prípadne iných osôb.“ (in: Spišiaková, H., Susedské spory v obci. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, s. 62). Uplatňovanie a posúdenie susedských vzťahov preto treba vždy vykladať aj v súlade so zásadou dodržiavania dobrých mravov, s ktorou je spojená aj zásada zákazu zneužitia subjektívnych práv.

28. Uvedené prirodzené pravidlá upravujúce tzv. susedské práva pritom majú aj svoje explicitné legislatívne vyjadrenie v tých ustanoveniach Občianskeho zákonníka, ktoré vymedzujú vzťahy vlastníka a tretích osôb pri užívaní veci, pokiaľ ide o účinky užívania veci (tzv. „imisie“) na tieto osoby a ich majetok. Konkrétne v § 127 ods. 1 veta prvá OZ je zakotvená tzv. generálna klauzula, na základe ktorej sa vlastník veci musí zdržať všetkého, čím by nad mieru primeranú pomerom obťažoval iného pri výkone jeho práva alebo čím by vážne ohrozoval výkon jeho práv, pričom v druhej vete sú uvedené príklady obmedzení, ako sa vlastník veci nesmie správať (vrátane zákazu obťažovania susedov dymom), ktoré však (taktiež) nie sú absolútne, a sú rovnako určované iba ich mierou (primeranou pomerom). Obťažovanie iného v týchto vzťahoch teda nie je vylúčené úplne, nesmie v nich (iba) presiahnuť mieru primeranú pomerom, pričom zakázaný je len „taký zásah, ktorý nie je spojený s bežným užívaním veci. Zásahy spojené s bežným užívaním nehnuteľných, resp. hnutelných vecí sú susedia povinní strpieť.“ (in: tamtiež, s. 65). Rozhodujúca je teda ich miera.

29. „Osoby susedov sú rôzne a tieto osoby rôzne vnímajú aj zásahy pôsobiace zo susednej nehnuteľnosti. Väčšina susedov ich nevníma ako obťažovanie a toleruje ich, alebo ich vníma ako nepríjemné, ale z rôznych dôvodov nepodniká žiadne kroky na svoju obranu. Sú aj susedia, ktorí sú precitlivejší a za obťažovanie považujú aj celkom bežné veci. Preto je potrebné každý prípad hodnotiť podľa daných okolností a najmä z pohľadu vzťahov medzi susedmi. Ak vo vzťahu susedov

prevláda nenávisť, zlosť, pomsta a škodoradosť, tak dochádza k rôznym schválnostiam a i maličkosti sú uplatňované ako obťažovanie, čo neraz vedie k šikane a zneužívaniu práv v rozpore s dobrými mravmi (pozri stanovisku NS SR z 23. mája 1985, sp. zn. Cpj 67/84, R 37/1985)“ (podľa: Spišiaková, H., Susedské spory v obci. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, s. 64).

30. Na základe uvedeného potom možno zhrnúť, že ustanoveniu § 127 OZ, ako aj prirodzeným zásadám slušného správania, potom spravodlivo zodpovedá to, že vlastníci by svoje nehnuteľnosti mali užívať takým spôsobom (vrátane bývania a jeho požiadaviek), aby susedov neobťažovali v ich užívaní susedných nehnuteľností (objektívne) nad mieru primeranú pomerom, čo je však obojstranné (keďže všetci účastníci v občianskoprávných vzťahov, a teda aj vlastníci susedných nehnuteľností, majú navzájom rovnaké postavenie, vid' § 2 ods. 2 OZ) a znamená, že na druhej strane by mal aj dotknutý sused objektívne strpieť užívanie susednej nehnuteľnosti a tzv. imisie spojené s jej užívaním v miere primeranej pomerom. Z dôvodov vzájomnej rovnosti totiž v zásade žiadny vlastník (alebo oprávnený užívateľ) určitej nehnuteľnosti nemôže len z dôvodu požiadavky (absolútne) nerušeného užívania svojej nehnuteľnosti žiadať, aby vlastníci susedných nehnuteľností tieto vôbec neužívali (nejakým spôsobom), na ktorý sú tieto veci určené, resp. na ktorý sa obvykle užívajú, a môže tak žiadať nanajvýš len to, aby ho pri tom užívaní svojej veci neobťažovali pri výkone jeho oprávnení (určitou konkrétnou imisiou) nad (určitú) mieru primeranú pomerom.. „Vlastník veci je oprávnený pri užívaní svojej nehnuteľnosti počínať si tak, že účinky jeho konania (hluk, svetlo, dym a pod.) sa prejavia aj na susednej nehnuteľnosti, ale zo zákona je povinný zdržať sa takých imisií, ktoré presahujú mieru primeranú pomerom. ... Naopak, bežné imisie, ktoré neprekračujú mieru primeranú pomerom, sú susedia povinní navzájom si trpieť.“ (in: tamtiež, s. 78).

31. V danom prípade má pritom súd, s prihliadnutím na všeobecne známe skutočnosti a zvyklosti za to, že občasná a technologicky správne užívanie záhradného krbu či udiarne v našej krajine (žalovaní popreli hojné a deklarovali len príležitostné užívanie krbu 2-3 krát do roka, a to najmä v letných mesiacoch, s používaním výhradne na to určeného suchého palivového dreva) na vlastnom pozemku (záhrade) rodinného domu v zástavbe iných rodinných domov, nie je vo všeobecnosti ničím výnimočným a v zásade prípustné je, a z pohľadu susedských práv tak možno diskutovať už len o jeho podmienkach, resp. o stanovení a posúdení maximálne prípustnej miery obťažovania či rušenia susedov imisiami, ktoré vznikajú pri jeho užívaní (v miere primeranej pomerom). Takáto žalobná žiadosť, so stanovením a vyjadrením zákazu presne vymedzeného obťažovania či rušenia nejakou konkrétnou imisiou nad nejakú určitú mieru (primeranú pomerom), v tomto prípade zrejme dymom z krbu - udiarne, tak aby bolo zrejme čomu, resp. akému obťažovaniu a v akej miere majú žalovaní svojimi opatreniami zamedziť (napr. užívaním krbu len v určitej frekvencii, intenzite či dĺžke, len za určitých poveternostných podmienok, alebo za prijatia nejakých technických opatrení na potrebnú elimináciu nežiadúcich vplyvov), však v konaní predložená nebola. Žalobkyne totiž, okrem žiadosti, aby súd žalovaným uložil povinnosť zdržať sa absolútne (akéhokoľvek) užívania udiarne - krbu postavenej na pozemku parc. č. H. U. XXXX/XX vôbec nevedli akého presne vymedzeného rušenia (nad mieru primeranú pomerom) by sa žalovaní mali zdržať.

32. „Zo znenia ustanovenia § 130a ods. 1 OZ (pozn. súdu: teraz § 127 ods. 1 OZ) ukladajúceho vlastníkovi povinnosť zdržať sa konaní príkladmo tam vymenovaných a z toho, že vlastník obťažuje iného alebo ohrozuje výkon práv iného tým, čo inak tvorí obsah jeho vlastníckeho práva, vyplýva, že podľa tohto ustanovenia sa možno návrhom na začatie konania domáhať len uloženia povinnosti zdržať sa presne vymedzeného rušenia. Na vlastníkovi bude, aby si sám zvolil opatrenia, ktorými zamedzí ďalšiemu obťažovaniu suseda, prípadne ohrozovaniu výkonu jeho práv.“ (NS ČR Cpj 51/1984, R 45/1986).

33. Okrem toho v súvislosti s dokazovaním, vo vzťahu k zisteniu nejakej objektívnej primeranosti miery akýchkoľvek obmedzení, súd poukazuje aj na to, že žalobkyne, okrem poukazu na lekárske správy o ich zdravotnom stave, nenavrhli ani žiadne dôkazné prostriedky na zistenie a preukázanie (ne)primeranosti obťažovania a ich tvrdení. Žalobkyne síce tvrdili, že stavba krbu s udiarňou je využívaná najmä na údenie, že je žalovanými hojne využívaná (pozn. súdu: bez akejkoľvek bližšej kvantifikácie), že pri používaní tejto stavby dochádza k tvorbe spalín a dymu, ktoré neúnosne obťažujú žalobcov, zamorujú pozemky a stavbu v ich vlastníctve, a znemožňujú tak normálny život žalobcov, a že nedokonalé spaľovanie sa deje práve v udiarni u žalovaných, žalovaní však tieto ich (okrem iného aj značne všeobecné) tvrdenia popreli, a bolo preto vecou žalobcov, aby tieto skutočnosti (svoje tvrdenia i mieru primeranú pomerom) riadne vymedzili a preukázali. V týchto súvislostiach by však malo byť tiež zrejme,

že požadovaný absolútny zákaz akéhokoľvek užívania tejto stavby podľa ust. § 127 ods. 1 OZ ani nemohol byť dôvodný (porovnaj obdobne primerane uznesenie NS SR z 27.9.2012, sp. zn. 2Cdo 141/2012, podľa ktorého „absolútny zákaz chovu akýchkoľvek hospodárskych zvierat by bol v rozpore s čl. 20 Ústavy SR“).

34. Dokazovanie je jednou z najvýznamnejších činností súdu, ktorou súd, aj spolu s posúdením rozsahu a podstaty žalobných tvrdení, zisťuje podklad pre svoje rozhodnutie, a keďže podstata tohto rozsudku vychádzala aj z posúdenia protichodných skutkových tvrdení a vykonaného dokazovania, súd, i vzhľadom na dôkaznú situáciu tohto prípadu, osobitne zdôrazňuje aj niektoré jeho všeobecné východiská.

35. Teória procesného práva podmieňuje úspech strany v spore unesením dvoch bremien. Ide jednak o bremeno tvrdiť skutočnosti, ktoré môžu privodiť jej úspech v spore, a jednak bremeno tieto skutočnosti preukázať. Základnými normami upravujúcimi bremeno tvrdenia a preukazovania sú ustanovenia § 132 ods. 1 CSP, § 150 ods. 1 CSP a § 167 CSP, podľa ktorých treba v žalobe uviesť pravdivé a úplné opísanie rozhodujúcich skutočností a označenie dôkazov na ich preukázanie, strany majú povinnosť pravdivo a úplne uvádzať podstatné a rozhodujúce skutkové tvrdenia týkajúce sa sporu, a vo svojich vzájomných vyjadreniach označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení.

36. „Zákon účastníkom ukladá povinnosť tvrdiť všetky potrebné skutočnosti; potrebnosť, teda okruh rozhodujúcich skutočností, je určovaný hypotézou hmotnoprávnej normy, ktorá upravuje sporný právny pomer účastníkov. Táto norma zásadne určuje jednak rozsah dôkazného bremena, t.j. okruh skutočností, ktoré musia byť ako rozhodné preukázané, jednak nositeľa dôkazného bremena. Rozdelenie bremena tvrdenia a dôkazného bremena medzi účastníkmi v spore závisí na tom, ako vymedzuje právna norma práva a povinnosti účastníkov.... Obvykle platí, že skutočnosti navodzujúce žalované právo musí tvrdiť žalobca, zatiaľ čo okolnosti toto právo vylučujúce sú záležitosťou žalovaného. ... Pri posudzovaní dôkazného bremena na strane toho - ktorého účastníka treba rešpektovať tzv. negatívnu dôkaznú teóriu, t.j. pravidlo, že neexistencia (niečoho) majúca trvajúci charakter sa zásadne nepreukazuje“ (porovnaj uznesenie Najvyššieho súdu SR z 28. marca 2012, sp. zn. 6 MCdo17/2010).

37. „Iniciatíva pri zhromažďovaní dôkazov leží zásadne na účastníkoch konania. Účastník, ktorý neoznačil dôkazy potrebné na preukázanie svojich tvrdení, nesie nepriaznivé dôsledky v podobe takého rozhodnutia súdu, ktoré bude vychádzať zo skutkového stavu zisteného na základe vykonaných dôkazov. Rovnaké následky postihujú aj toho účastníka, ktorý síce navrhol dôkazy o pravdivosti svojich tvrdení, no hodnotenie vykonaných dôkazov súdom vyústilo do záveru, že dokazovanie nepotvrdilo pravdivosť skutkových tvrdení účastníka. Zákon určuje dôkazné bremeno ako procesnú zodpovednosť účastníka za výsledok konania, pokiaľ je určovaný výsledkom vykonaného dokazovania. Dôsledkom toho, že tvrdenie účastníka nie je preukázané (v tom zmysle, že ho súd nepovažuje za pravdivé) ani na základe navrhnutých dôkazov, ani na základe dôkazov, ktoré súd vykonal bez návrhu (pozn. súdu: v súčasnosti už len v zmysle ust. § 185 ods. 2 CSP), je pre účastníka nepriaznivé rozhodnutie“ (porovnaj uznesenie Najvyššieho súdu SR z 24. februára 2010, sp. zn. 4 Cdo 13/2009).

38. Možno pritom zhrnúť, že bremeno tvrdenia a dôkazné bremeno vystihuje aktuálnu skutkovú a dôkaznú situáciu konania, a v priebehu sporu sa môže aj meniť, teda môže dochádzať k jeho prerozdeleniu. Pri posudzovaní dôkazného bremena na strane toho - ktorého účastníka pritom treba rešpektovať tzv. negatívnu dôkaznú teóriu, t.j. pravidlo, že neexistencia (niečoho) majúca trvajúci charakter sa zásadne nepreukazuje. Na nikom totiž nemožno spravodlivo žiadať, aby preukázal reálnu neexistenciu určitej právnej skutočnosti. Nie je teda povinnosťou, a obvykle ani primeranou možnosťou strany preukázať neexistenciu skutočnosti, ktorú popiera. Už od čias rímskeho práva preto logicky platí všeobecná právna zásada, že dokazuje kto tvrdí, nie kto popiera (ei incumbit probatio qui dicit, non qui negat - Paul. D 22, 3, 2). Napríklad od žalovaných nemožno požadovať, aby preukazovali, že krb nie je využívaný najmä na údenie, že nimi nie je využívaný „hojne“, že pri používaní tejto stavby nedochádza k tvorbe spalín a dymu, ktoré neúnosne obťažujú žalobcov, zamorujú pozemky a stavbu v ich vlastníctve, a že neznemožňujú tak normálny život žalobcov, a ani že nedokonalé spaľovanie sa nedeje práve v udiarni u žalovaných. V takomto alebo podobnom prípade je na žalobcoch, aby tvrdili a preukazovali aká je (objektívne) najvyššia pomerom primeraná miera obťažovania dymom z krbu, a že ich žalovaní dymom z krbu skutočne obťažujú nad túto mieru primeranú pomerom. Tieto skutočnosti však v konaní zistené a preukázané neboli.

39. Už len pre úplnosť, v záujme racionálneho a zmierlivého riešenia susedských sporov, súd dodáva, že aj žalobcovia, rovnako ako akýkoľvek iný vlastníci susedných nehnuteľností (v rámci primeranej dávky vzájomnej tolerancie), sú celkom prirodzene povinný strpieť primerané užívanie susedných nehnuteľností a s tým spojené imisie, a ak im aj tento spôsob užívania susedných nehnuteľností subjektívne celkom nevyhovuje (hoci objektívne nevybočuje z rámca bežného spôsobu užívania susedných nehnuteľností), môžu v záujme predchádzania konfliktov i vlastných zdravotných problémov v určitom rozsahu aj sami rozumne urobiť primerané opatrenia, aby pri príležitostnom užívaní krbu žalovanými, ak nejde o nepríjemne častý, resp. permanentný stav (čo v konaní zistené nebolo), neprišli do kontaktu s dymom z neho (napr. zatvorením okien, či obmedzením svojej prítomnosti na dvore). Susedskými žalobami však nemožno požadovať a doceliť „obytné zóny bez karcinogénnych emisií z rôznych Malých zdrojov znečisťovania ovzdušia“.

40. Vzhľadom na všetko vyššie uvedené preto súd túto žalobu, ktorou sa voči žalovaným domáhali toho, aby súd žalovaným, a dokonca aj (nevykonateľne) ktorejkoľvek tretej osobe (ktorá sa na konaní ako strana nezúčastnila, a voči ktorej by preto taký rozsudok ani nemohol byť záväzný - viď § 228 ods. 1 CSP) uložil povinnosť zdržať sa užívania udiarne - krbu postavenej na pozemku parc. č. H. U. XXXX/XX, ako nedôvodnú zamietol.

41. Pokiaľ ide o neodkladné opatrenie, v danom prípade bolo v súvislosti s touto vecou ešte pred začatím tohto konania vo vzťahu medzi stranami sporu nariadené neodkladné opatrenie uznesením Okresného súdu Prešov č.k. 9C/69/2019-35 zo dňa 23.12.2019, ktoré by mal súd vzhľadom na výsledky tohto konania v zmysle ust. § 336 ods. 4 v spojení s ust. § 335 CSP spolu s týmto rozsudkom zrušiť, nakoľko však účinky takéhoto rozhodnutia (zrušenia uvedeného neodkladného opatrenia) by nastali až právoplatnosťou tohto rozsudku a uvedené neodkladné opatrenie bolo aj tak časovo obmedzené len do právoplatného

skončenia tohto konania (a právoplatným rozhodnutím teda skončí), súd sa z dôvodov tejto zrejmej nadbytočnosti jeho zrušením v tomto konaní napokon už bližšie ani nezaoberal.

42. O náhrade trov konania súd rozhodoval v zmysle ust. § 262 ods. 1 CSP, podľa ktorého o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. Podľa § 255 ods. 1 CSP súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. Podľa § 262 ods. 2 CSP o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

43. Žalovaní boli v konaní vo veci samej úspešní v celom rozsahu, preto im súd voči žalobkyniam priznal nárok na plnú náhradu trov konania v rozsahu 100 %. O výške náhrady trov tohto konania rozhodne súd samostatným uznesením.

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia. Odvolanie sa podáva na súde, proti rozhodnutiu ktorého smeruje.

Podľa § 363 CSP v odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (§ 127 ods. 1 CSP) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Podľa § 364 CSP rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Podľa § 365 ods. 1 CSP odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,

g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Podľa § 365 ods. 2 CSP odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Podľa § 365 ods. 3 CSP odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia. Odvolanie sa podáva na súde, proti rozhodnutiu ktorého smeruje.

Podľa § 363 CSP v odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (§ 127 ods. 1 CSP) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Podľa § 364 CSP rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Podľa § 365 ods. 1 CSP odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Podľa § 365 ods. 2 CSP odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Podľa § 365 ods. 3 CSP odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona.